

Spis treści

Abc opowieści

- Tematyka • 9
- Cel książki • 15
- Dobór utworów • 17

Część I

Tematy i konteksty

Rozdział I

Melancholia jako bohaterka książki • 21

- Oblicza melancholii • 21
- „Melancholia” ukryta w tekstach • 27
- Melancholia inteligencji • 29
- Melancholia samoświadomości i motywacji • 31
- Melancholijna reakcja na przełom • 33
- Melancholia jako terapia i opór • 35
- Jak pisać o melancholii, czyli na temat metody badawczej • 39

Rozdział II

Kim jest polski inteligent? • 43

- Rola i etos polskiej inteligencji • 44
- Inteligent a władza komunistyczna w latach 1944-1948 • 52
- Dyskusje na łamach „Kuźnicy” • 59

Rozdział III

Proza rozrachunków inteligenckich (1946-1948) • 80

- Otwarta lista utworów rozrachunkowych • 81
- Stan badań i recepcja • 86
- „Stęchłe powietrze inteligenckiego getta”, czyli pierwsze opinie • 87
- Rehabilitacja inteligenta, czyli spojrzenie po latach • 103

Część II

Inteligent patrzy w lustro

Rozdział I

Dlaczego inteligent nie chce być *homo politicus*? • 121

- Paradygmat heglowsko-marksistowski • 122
- Melancholijne postrzeganie czasu • 129
- Nowy wymiar bierności • 132
- Wpływ Saturna na wojenne losy bohaterów • 139
 1. *Drewniany koń* Kazimierza Brandysa • 139
 2. *Sprzysiężenie* Stefana Kisielewskiego • 166
 3. *Sedan* Pawła Hertza • 185

Rozdział II

Melancholijna natura wspomnień • 208

- Miejsce przeszłości w życiu melancholika • 209
- W poszukiwaniu braku • 216
- Praca pamięci jako protest • 220
- W przestrzeni pamięci • 222
 1. *Sedan* Pawła Hertza • 222
 2. *Drewniany koń* Kazimierza Brandysa • 237
 3. *Sprzysiężenie* Stefana Kisielewskiego • 246
 4. *Nagrobek* Stefana Otwinowskiego • 252
 5. *Jezioro Bodeńskie* Stanisława Dygata • 259

Rozdział III

Kryzys egzystencjalny inteligentów • 269

- Formy autoagresji i jej skutki • 270
- W stanie dezintegracji • 291
- Maski inteligentów • 313

Odwaga kroczenia własną drogą • 341

Wykaz skrótów tytułów • 351

Bibliografia • 353

Indeks nazwisk • 373